

باسمه تعالی

ارزیابی مدارس استان کرمانشاه در انطباق با استانداردهای ملی ۷۳۳۱ (RFP)

۱- بیان مسأله و ضرورت اجرا

استاندارد ملی شماره ۷۳۳۱ با عنوان «الزامات عمومی طراحی و ساخت فضاهای آموزشی (مدارس)» از جمله اسناد کلیدی در حوزه ایمنی، بهداشت، ارگونومی، معماری و توسعه پایدار محیط‌های آموزشی کشور به شمار می‌رود (مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، ۱۳۹۶). این استاندارد، بستر لازم برای ایجاد محیطی ایمن، کارآمد و متناسب با نیازهای آموزشی را فراهم می‌سازد.

استان کرمانشاه به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص، تنوع اقلیمی و پراکندگی جمعیتی بالا، دارای طیف متنوعی از فضاهای آموزشی در مناطق شهری، روستایی و مرزی است. با توجه به سابقه وقوع زلزله‌های مخرب در برخی از نواحی این استان و وجود مدارس با بافت‌های فرسوده یا طراحی نامناسب، نگرانی‌هایی جدی نسبت به ایمنی، سلامت جسمی و روانی و کیفیت فرآیند یاددهی-یادگیری دانش‌آموزان وجود دارد.

از سوی دیگر، در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰)، بر بازطراحی زیرساخت‌های فیزیکی به‌عنوان یکی از ارکان تحقق عدالت آموزشی تأکید شده است. همچنین گزارش‌های بین‌المللی از جمله یونسکو (۲۰۲۱) نشان می‌دهد که کمبود زیرساخت‌های استاندارد در مدارس، به ویژه در مناطق محروم، می‌تواند تأثیرات منفی بر سلامت روانی و کیفیت یادگیری دانش‌آموزان داشته باشد.

با توجه به تغییرات اقلیمی، رشد جمعیتی، پیشرفت‌های فناورانه و نیازهای نوین آموزشی، ارزیابی جامع و میدانی انطباق مدارس موجود با الزامات استاندارد ۷۳۳۱، نه تنها ضرورتی علمی و اجرایی، بلکه امری استراتژیک برای سیاست‌گذاران، نهادهای اجرایی و برنامه‌ریزان توسعه در استان کرمانشاه به شمار می‌آید. این ارزیابی می‌تواند مبنایی برای بازطراحی، بهسازی و حتی تدوین نسخه‌های به‌روزشده‌تری از استانداردهای فضاهای آموزشی فراهم آورد.

۲- اهداف پروژه

اهداف کلان:

- ارزیابی میزان انطباق فضاهای آموزشی استان کرمانشاه با استاندارد ملی شماره ۷۳۳۱.
- تحلیل چالش‌ها و نواقص موجود در زیرساخت‌های آموزشی با رویکرد بهبود کیفیت.

اهداف کاربردی:

- اجرای ارزیابی میدانی از مدارس در سه سطح ابتدایی، متوسطه اول و دوم در سراسر استان؛ بر اساس شاخص‌های استاندارد ملی ۷۳۳۱
- مقایسه و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استانداردهای مندرج در استاندارد ملی ۷۳۳۱ از جنبه‌های ایمنی، بهداشتی، فضایی، و اقلیمی.
- انجام تحلیل شکاف (Gap Analysis) و ارائه رتبه‌بندی مدارس؛
- تدوین نقشه راه برای ارتقاء کیفیت فضاهای آموزشی با استانداردهای ملی با توجه به ظرفیت‌های بومی استان.
- ارائه توصیه‌های اصلاحی برای ارتقاء سطح انطباق مدارس با استاندارد ۷۳۳۱.

۳- سوالات پژوهش

بعضی از سؤالات پژوهش عبارت است از:

- تا چه میزان مدارس استان کرمانشاه با بندهای کلیدی استاندارد ۷۳۳۱ انطباق دارند؟
- تفاوت انطباق مدارس شهری و روستایی چگونه است؟
- مهم‌ترین عوامل مؤثر در عدم انطباق مدارس با استانداردهای ملی چیست؟

۴- جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه مدارس دولتی و غیرانتفاعی (ابتدایی، متوسطه اول و دوم) در استان کرمانشاه می‌باشد. از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم استفاده خواهد شد تا مدارس بر اساس منطقه جغرافیایی (شمال، جنوب، غرب، شرق، مرکز استان) و سطح تحصیلی طبقه‌بندی شوند. پیش‌بینی می‌شود حداقل ۱۵۰ مدرسه به صورت نمونه انتخاب گردد.

۵- روش‌شناسی پژوهش

- نوع پژوهش: ترکیبی (کمی-کیفی)
- ابزارهای جمع‌آوری داده:
 - چک‌لیست ارزیابی مبتنی بر مؤلفه‌های استاندارد ۷۳۳۱
 - مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با مدیران مدارس
 - مشاهده میدانی مستقیم

۶- شیوه تحلیل داده‌ها

- تحلیل توصیفی
- آزمون‌های آماری (ANOVA، t) برای مقایسه گروه‌ها
- تحلیل SWOT برای استخراج راهکارهای اصلاحی و استراتژیک

۷- خدمات قابل ارائه پس از اجرای پروژه

- گزارش تخصصی استاندارد استان کرمانشاه در زمینه انطباق مدارس با استاندارد ۷۳۳۱.
- نقشه جغرافیایی توزیع مدارس منطق/غیرمنطبق در قالب داشبورد مدیریتی.
- پیشنهاد ساختار اصلاحی برای استاندارد ۷۳۳۱ با در نظر گرفتن ویژگی‌های اقلیمی و فرهنگی استان.
- الگوی ارزیابی بومی‌سازی شده برای نوسازی مدارس استان.
- ارائه چارچوب پیشنهادی برای اولویت‌بندی بهسازی فضاهای آموزشی در استان.
- ارائه پیشنهادها اجرایی برای ارتقاء سطح انطباق فضاهای آموزشی با استانداردهای ملی
- کارگاه‌های آموزشی تخصصی برای کارشناسان نوسازی و مدیران آموزش و پرورش منطقه‌ای.

۸- تأثیرات مورد انتظار پروژه پروژه بر ارتقاء کیفیت خدمات آموزشی در کرمانشاه

- ارتقاء کیفیت فیزیکی محیط‌های آموزشی و بهبود سلامت و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان؛
- کمک به برنامه‌ریزی اثربخش برای بهسازی یا ساخت مدارس در مناطق کم‌برخوردار؛
- تقویت سیاست‌گذاری در حوزه عدالت آموزشی در مناطق مرزی و محروم؛
- بهبود نظام نظارت، ارزیابی و تصمیم‌گیری مبتنی بر داده در آموزش و پرورش استان؛
- بهینه‌سازی تخصیص منابع عمرانی در سطح آموزش و پرورش با تکیه بر داده‌های استاندارد شده

۹- جدول زمانبندی:

ردیف	فعالیت	مدت زمان به هفته
۱	طراحی ابزارهای ارزیابی (چک‌لیست و فرم‌ها)	۴ هفته
۲	پیش‌آزمون ابزارها و اعتبارسنجی	۲ هفته
۳	اجرای میدانی (گردآوری داده‌ها)	۸ هفته
۴	تحلیل داده‌ها و طبقه‌بندی مدارس	۶ هفته
۵	تدوین گزارش نهایی و ارائه پیشنهادها	۶ هفته
۶	بازبینی و تحویل نهایی	۲ هفته

۱۰- منابع:

- سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور (۱۴۰۱). گزارش عملکرد پروژه‌های عمرانی در استان کرمانشاه. تهران: دفتر فنی.
- خلیلی، ر. (۱۳۹۸). نقش محیط فیزیکی در یادگیری دانش‌آموزان. نشریه پژوهش‌های تربیتی، ۶(۲)، ۹۱-۱۰۴.
- صالحی، ف. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر کیفیت محیط فیزیکی مدارس بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. مجله مطالعات برنامه‌ریزی آموزشی، ۱۵(۴)، ۶۰-۷۵.
- مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران. (۱۳۹۶). استاندارد ملی شماره ۷۳۳۱: الزامات عمومی طراحی و ساخت فضاهای آموزشی (مدارس). تهران: سازمان ملی استاندارد ایران.

- وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۹۰). *سند تحول بنیادین آموزش و پرورش*. تهران: شورای عالی آموزش و پرورش.

- یوسفی، م، و حقی، س. (۱۴۰۰). بررسی انطباق مدارس با شاخص‌های فضاهای آموزشی استاندارد. *فصلنامه مطالعات آموزش و فضای فیزیکی*, ۱۲(۳), ۴۵-۶۲.

- *UNESCO. (2021). Education and infrastructure: Safe and inclusive learning environments. Paris: UNESCO.*